

U S T A W A

z dnia 2 czerwca 1947 r.

o zwalczaniu drożyzny i nadmiernych zysków w obrocie handlowym

Art. 1. Celem zapobiegania drożyznie i wyzyskowi zabrania się żądania lub pobierania w przedsiębiorstwach sprzedaży za towary cen wyższych od kosztu nabycia z doliczeniem zysku brutto, ustalonego dla danego towaru lub grupy towarów, a dla towarów, określonych w art. 5 ust. 5 i 6 — cen wyższych od ustalonych cen maksymalnych.

Art. 2. 1. Nadzór ogólny nad całokształtem działalności władz i urzędów w zakresie wykonywania niniejszej ustawy sprawuje Prezes Rady Ministrów.

2. Czynności, wynikające z tej ustawy, wykonywane będą w ramach ogólnej państwowej polityki cen i według zasad, ustalonych przez Radę Ministrów i jej organy.

Art. 3. 1. Ceny towarów, znajdujących się w przedsiębiorstwach sprzedaży, winny być uwidocznione w cenniku w sposób dostępny dla każdego kupującego, a nadto każdy rodzaj towaru, umieszczony na widoku publicznym, winien mieć ujawnioną cenę sprzedaży.

2. W przedsiębiorstwie sprzedaży nie wolno odmawiać sprzedaży posiadanych towarów, jeżeli nabywca ofiaruje cenę ujawnioną w cenniku, a ilość towaru, jaką nabywca chce

kupić, jest uzasadniona w ramach normalnego zapotrzebowania.

Art. 4. 1. Przedsiębiorstwo sprzedaży obowiązane jest posiadać faktury (rachunki) albo inne dowody równoważne, stwierdzające cenę zakupu towarów, sprzedawanych lub posiadanych w przedsiębiorstwie sprzedaży, jak również dowody, stwierdzające wysokość kosztów, związanych z dostawą towarów do miejsca sprzedaży, oraz imię, nazwisko (firmę), adres sprzedawcy.

2. Obowiązek, określony w ust. 1, nie dotyczy zakupu tych wytworów gospodarstwa rolnego, nie przerobionych sposobem przemysłowym, nabywanych bezpośrednio od rolników, co do których za cenę zakupu uważa się cenę targową (art. 5 ust. 2).

3. W handlu hurtowym lub półhurtowym obowiązujące jest wydawanie faktur (rachunków) dla każdej sprzedaży bez względu na jej rozmiar. W handlu detalicznym rachunki winny być wydawane w każdym przypadku na żądanie kupującego.

Art. 5. 1. Przez cenę zakupu rozumie się należycie udokumentowaną cenę, zapłaconą bądź umówioną przez przedsiębiorstwo sprze-

daży za nabyte towary. Minister Przemysłu i Handlu w porozumieniu z właściwymi ministrami może ustalić w drodze rozporządzenia warunki, w których za cenę zakupu uznana będzie ustalona i obowiązująca cena danego wyrobu.

2. Minister Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrami Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Apropowizacji może w rozporządzeniu ustalić, że za cenę zakupu wytworów gospodarstwa rolnego, nabywanych bezpośrednio od rolników, uważana będzie cena targowa, tj. cena ustalona przez komisję cennikową na podstawie notowań komisji notowań.

3. Przez zysk brutto rozumie się różnicę między ceną sprzedaży towaru a ceną jego zakupu lub kosztem nabycia. Zysk brutto może być wyrażony w procentowym stosunku do kosztów nabycia lub ceny zakupu.

4. Minister Przemysłu i Handlu — po zasięgnięciu opinii organizacji państwowego przemysłu i handlu, organizacji spółdzielczych i rolniczych oraz samorządu gospodarczego — ustala dopuszczalną w obrotach handlowych wysokość zysku brutto dla poszczególnych towarów lub grup towarów. Minister Przemysłu i Handlu może przekazać komisjom cennikowym w ramach ich zakresu działania ustalenie — po uprzednim zasięgnięciu opinii wspomnianych wyżej organizacji — dopuszczalnej wysokości zysku brutto dla określonych towarów.

5. Minister Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Apropowizacji może ustalić w drodze rozporządzenia wykaz artykułów spożywczych pierwszej potrzeby, na które mogą być wyznaczone maksymalne ceny sprzedaży hurtowej i detalicznej. Ceny maksymalne ustalone będą na podstawie cen targowych i ustalonej wysokości zysku brutto.

6. Minister Przemysłu i Handlu może w porozumieniu z właściwymi ministrami ustalać maksymalne ceny hurtowe i detaliczne na towary, wytwarzane przez przedsiębiorstwa państwowe lub będące pod zarządem państwowym.

Art. 6. 1. Minister Przemysłu i Handlu powołuje komisje cennikowe przy wojewodach, prezydentach m. st. Warszawy i m. Łodzi, prezydentach miast wydzielonych i starostach w drodze zarządzeń, wydanych w porozumieniu z Ministrami: Apropowizacji, Rolnictwa i Reform Rolnych, Administracji Publicznej i Ziem Odzyskanych.

2. Minister Przemysłu i Handlu może w tymże trybie przekazać swe uprawnienia, wynikające z ust. 1 niniejszego artykułu, wojewodom.

Art. 7. 1. Komisje cennikowe ustalaia i ogłaszają:

- a) ceny maksymalne na artykuły spożywcze pierwszej potrzeby (art. 5 ust. 5);
- b) wysokość zysku brutto w przypadku przekazania im uprawnień, wymienionych w art. 5 ust. 4.

2. Komisje cennikowe ogłaszają ponadto ceny maksymalne, określone w art. 5 ust. 6.

Art. 8. 1. Komisje notowań, powoływane przez prezydentów m. st. Warszawy i m. Łodzi, starostów i prezydentów miast wydzielonych dokonywają notowań cen rynku wewnętrznego.

2. Okresowe wyniki tych notowań komisje notowań z urzędu przesyłają właściwym terytorialnie komisjom cennikowym.

Art. 9. Rozporządzenie Rady Ministrów określi szczegółowy zakres działania komisji cennikowych oraz komisji notowań, ich organizację, skład, wynagradzanie członków, tryb podejmowania uchwał oraz ustalania i ogłaszania cen, jak również zakres i sposób wykonywania nadzoru nad komisjami cennikowymi i notowań (art. 11).

Art. 10. 1. Państwowe organizacje gospodarcze, organizacje spółdzielcze, samorząd gospodarczy oraz wszelkiego rodzaju zrzeszenia przemysłowe, handlowe i rzemieślnicze obowiązane są na żądanie komisji notowań lub komisji cennikowej udzielać wszelkich informacji i wyjaśnień w sprawach, związanych z kształtowaniem się cen w obrocie wewnętrznym.

2. Na żądanie komisji notowań władze administracji ogólnej obowiązane są dostarczyć wskazane materiały, jak również zasięgnąć potrzebnych informacji.

Art. 11. 1. Nadzór nad działalnością komisji cennikowych, powoływanych przy starostach i prezydentach miast wydzielonych, sprawują właściwe terytorialnie komisje cennikowe przy wojewodach.

2. Nadzór nad działalnością komisji cennikowych przy wojewodach i prezydentach m. st. Warszawy i m. Łodzi oraz nadzór nad działalnością komisji notowań sprawują właściwe wojewódzkie władze przemysłowe.

Art. 12. 1. Kontrola przestrzegania przepisów, zawartych w art. 1, 3 i 4, jest wykonywana przez władze administracji ogólnej i skarbowej, władze sądowe oraz organy Komisji Specjalnej do walki z nadużyciami i szkodnictwem gospodarczym, jak również organy społecznych komisji kontroli cen, powoływane przez właściwe terenowo rady narodowe spośród przedstawicieli związków zawodowych, Związku Samopomocy Chłopskiej, samorządu gospodarczego, Związku Rewizyjnego Spółdzielni R. P. i innych organizacji społecznych.

2. Rada Państwa określi szczegółowo

skład, sposób powoływania społecznych komisji kontroli cen, zakres uprawnień tych komisji, odpowiedzialność ich członków i sposób wykonywania kontroli.

Art. 13. Dla wykonywania kontroli służy organom, wskazanym w art. 12, prawo wstępu do przedsiębiorstw sprzedaży i przynależnych do nich pomieszczeń, sprawdzania zapasów towarowych, ksiąg handlowych i zapisków oraz posiadanych faktur (rachunków), jak również wszelkich innych dowodów rachunkowych oraz żądania wszelkich wyjaśnień, dotyczących dokonywanych transakcji.

Art. 14. 1. Kto wykracza przeciwko przepisom art. 1 lub 3 ust. 2 albo dopuszcza się nieuczciwych czynności lub zaniechań, mogących wywołać zwwyżkę cen wszelkiego rodzaju towarów, a w szczególności, kto bierze udział w handlu łańcuszkowym albo kto dla osiągnięcia nadmiernego zysku skupuje, gromadzi lub ukrywa towary — podlega karze więzienia do lat pięciu i grzywnie do 5.000.000 złotych lub jednej z tych kar.

2. Tej samej karze podlega, kto prowadząc przedsiębiorstwo sprzedaży lub sprawując nad nim nadzór dopuszcza do popełnienia przestępstw określonych w art. 1 i 3 ust. 2.

3. Jeżeli sprawca działa nieumyślnie, podlega karze aresztu do jednego roku i grzywnie do 500.000 złotych lub jednej z tych kar.

Art. 15. Kto wykracza przeciwko przepisom art. 3 ust. 1 albo art. 4 ust. 1 lub 3 podlega karze aresztu do jednego roku lub grzywnie do 500.000 złotych albo obu tym karom łącznie.

Art. 16. Za uiszczenie grzywny, orzeczonej w stosunku do osoby, działającej w imieniu lub na rzecz osoby prawnej, odpowiada całym swym majątkiem osoba prawna solidarnie ze skazanym.

Art. 17. 1. W przypadkach przestępstw, określonych w art. 14:

A. Biuro Wykonawcze i delegatury Komisji Specjalnej do walki z nadużyciami i szkodnictwem gospodarczym mogą:

- a) wydać postanowienie o zabezpieczeniu grożącej oskarżonemu kary grzywny przez opis i zajęcie majątku oraz zarządzenie o tymczasowym zamknięciu przedsiębiorstwa,
- b) sprzedać na rachunek oskarżonego po cenach obowiązujących towary, stanowiące przedmiot przestępstwa, lub towary, ulegające szybkiemu zepsuciu,
- c) wymierzyć grzywnę, przewidzianą w niniejszej ustawie.

B. Ponadto Komisja Specjalna do walki z nadużyciami i szkodnictwem gospodarczym może:

- a) skierować sprawcę przestępstwa do pracy przymusowej, zgodnie z art. 10¹ dekretu z dnia 16 listopada 1945 r. o utworzeniu i zakresie działania Komisji Specjalnej do walki z nadużyciami i szkodnictwem gospodarczym (Dz. U. R. P. Nr 53, poz. 302) w brzmieniu dekretu z dnia 14 maja 1946 r. (Dz. U. R. P. Nr 23, poz. 149),
- b) orzec przepadek towarów, których przestępstwo dotyczy,
- c) orzec przepadek urządzeń przedsiębiorstwa, stanowiących własność oskarżonego,
- d) orzec zamknięcie przedsiębiorstwa, pozbawienie uprawnień handlowych i przemysłowych oraz prawa do zajmowania lokalu handlowego,
- e) skierować sprawę z aktem oskarżenia do sądu, który orzeka w trybie postępowania doraźnego.

2. W przypadku stwierdzenia przestępstw, określonych w art. 15, Biuro Wykonawcze i delegatury Komisji Specjalnej do walki z nadużyciami i szkodnictwem gospodarczym mogą:

- a) wydać postanowienie o zabezpieczeniu grożącej oskarżonemu kary grzywny przez opis i zajęcie majątku,
- b) wymierzyć grzywnę, przewidzianą w ustawie niniejszej.

Ponadto Komisja Specjalna do walki z nadużyciami i szkodnictwem gospodarczym może skierować sprawcę przestępstwa do pracy przymusowej zgodnie z art. 10¹ dekretu z dnia 16 listopada 1945 r. na okres czasu, nie przekraczający jednego roku.

3. Komisja Specjalna do walki z nadużyciami i szkodnictwem gospodarczym, Biuro Wykonawcze i delegatury Komisji Specjalnej do walki z nadużyciami i szkodnictwem gospodarczym mogą wydać zarządzenie, przewidziane w art. 18 ust. 2, co do ogłoszenia treści skazującego postanowienia.

4. W razie nieściągalności grzywny Komisja Specjalna do walki z nadużyciami i szkodnictwem gospodarczym na wniosek Biura Wykonawczego lub delegatury zamieni według swego uznania karę grzywny na obóz pracy na okres nie przekraczający lat dwóch niezależnie od orzeczonego już ewentualnie skierowania sprawcy do obozu pracy.

5. Komisja Specjalna do walki z nadużyciami i szkodnictwem gospodarczym może uchylić lub zmienić w trybie nadzoru postanowienia Biura Wykonawczego i delegatury Komisji Specjalnej do walki z nadużyciami

i szkodnictwem gospodarczym, wydane na zasadzie niniejszego artykułu.

Art. 18. 1. Prokurator w toku dochodzenia może wydać zarządzenia, przewidziane w art. 17 ust. 1, A. a) i b).

2. W razie skazania za przestępstwo, przewidziane w art. 14, sąd stosuje kary dodatkowe, przewidziane w art. 17 ust. 1, B. c) i d). Ponadto sąd może zarządzić ogłoszenie sentencji wyroku na drzwiach wejściowych do przedsiębiorstwa sprzedaży, w którym przestępstwo zostało popełnione, i ogłoszenie wyroku skazującego w piśmie codziennym na koszt skazanego.

3. W przypadku, gdy przestępstwo dotyczyło artykułów, objętych wykazem, przewidzianym w art. 5 ust. 5, wymierza się obok kary pozbawienia wolności karę dodatkową, przewidzianą w ustępie poprzedzającym.

Art. 19. Rozporządzenia Rady Ministrów mogą poddać działaniu niniejszej ustawy wynagrodzenia za wartość pracy i za wydatki, które mogą pobierać przyjmujący zamówienia przy umowie o dzieło lub przyjmujący zlecenia (świadczenia usług), jako też wytwórcy i przetwórcy przy sprzedaży artykułów spożywczych pierwszej potrzeby własnego wyrobu.

Art. 20. Z dniem wejścia w życie ustawy niniejszej traci moc obowiązującą dekret Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 25 października 1944 r. o zwalczaniu

spekulacji i lichwy wojennej (Dz. U. R. P. Nr 9, poz. 49) w brzmieniu ustalonym dekretem z dnia 20 listopada 1944 r. (Dz. U. R. P. Nr 12, poz. 63).

Art. 21. Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Prezesowi Rady Ministrów i zainteresowanym ministrom.

Art. 22. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej:
Bolesław Bierut

Prezes Rady Ministrów:
Józef Cyrankiewicz

Minister Przemysłu i Handlu:
Hilary Minc

Minister Apropowizacji:
Włodzimierz Lechowicz

Minister Rolnictwa i Reform Rolnych:
Jan Dąb-Kociot

Minister Administracji Publicznej:
Edward Osóbka-Morawski

w/z Minister Ziem Odzyskanych:
Władysław Czajkowski

Minister Sprawiedliwości:
Henryk Świątkowski